

หนึ่งแบบอย่าง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองขาว อ. โพธาราม จ. ราชบุรี

ตั้งใจฟังเทศน์ เทศน์คือคำบอกกล่าวกัน การเตือนสติกัน เราเป็นพระนะ เวลาบวชพระขึ้นมา อายุ ๒๐ ขึ้นไปบรรลุนิติภาวะ เป็นผู้ที่มีปัญญา เราถึงไปบวชพระกัน ฉะนั้นทำไมต้องบอกกล่าว การเตือนสติเพื่อให้ระลึกถึงสติของเรา ระลึกถึงตัวของเรา

เราเป็นพระเห็นไหม วันนี้เป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา ปกติเวลาเราภาวนานะ วันพระ วันโกน เราจะถือเนศีขรกันเป็นเรื่องพื้นฐาน การประพฤติปฏิบัติเพื่อเอาแก่นเอาสาร

ในปัจจุบันนี้การประพฤติปฏิบัติเราอ่อนแอ เวลาเรากุ่นชินสิ่งใด ทำสิ่งใดแล้ว ความเคยชินทำให้เราไม่ระวังตัว เวลาเราเปลี่ยนสถานที่ใหม่เราจะตื่นตัวตลอดเวลา การจะตื่นตัวเห็นไหมถ้ามีสติ หลวงตาบอกว่า “สติกันคลื่นได้ทั้งหมดเลย” เวลาความคิด ความต่าง ๆ ที่มันโถมกระหน่ำเรานี้ เพราะเรามีอารมณ์ร่วมกับความรูสึก เวลาเรามีความคิด โดยธรรมชาติของความคิดเห็นไหม

ถ้าเราไม่มีธรรมชาติของความคิด รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียง ความรับรู้ ความรูสึกเห็นไหม ความคิดเวลาเกิดจากจิต มันเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร แล้วเรามีอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับเขา ยิ่งคิดยิ่งเจ็บช้ำน้ำใจ ยิ่งคิดยิ่งมีอารมณ์ร่วม ยิ่งคิดยิ่งมีความรูสึก พอมีสติ สติมันระงับยับยั้งเพราะมีสติ สติคือพลังงานให้พลังงานมันมีสติ พลังงานมันทรงตัวของมัน

เพราะพลังงานเห็นไหม เสวยอารมณ์ถึงมีความคิด พอมีสติขึ้นมาความคิดจะเจือจางลง ความคิดต่าง ๆ จะเจือจางลง พอมีสติสัมปชัญญะสามารถกันถึงคลื่นของทะเลคลื่นของความคิด ถ้าเรามีสติเห็นไหม

นี่เดือนสติ เดือนเราเห็นใหม่ วันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เรามีความสำคัญจริงไหม ถ้ามีความสำคัญจริงนะ หลวงปู่ขาว เวลาท่านภาวนาของท่าน ท่านมีทางจงกรม ๓ เส้น เส้นหนึ่งบูชาพระพุทธ เส้นหนึ่งบูชาพระธรรม เส้นหนึ่งบูชาพระสงฆ์ ท่านจะเดินจงกรมของท่านตลอดเวลาถวายพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้งๆ ที่ว่าท่านพ้นจากทุกข์แล้วนะ ท่านยังภาวนาของท่านเป็นวิหารธรรม

ฉะนั้นการภาวนาเพื่อสิ่งใด การภาวนาเพื่อความอยู่สุขสบายเห็นใหม่ เครื่องยนต์เราเก็บไว้ ถ้าเครื่องยนต์ของเราไม่ได้บำรุงรักษาเก็บไว้มันจะชราคร่ำคร่าแล้วเสียหายไปใช้สอยอะไรก็ไม่ได้ เครื่องยนต์เราเก็บไว้นะ เราคอยบำรุงรักษา เราคอยติดเครื่อง เราคอยดูแลรักษาไว้เครื่องยนต์นั้นจะใช้ประโยชน์ได้ แล้วจะใช้ประโยชน์เมื่อไหร่มันจะใช้ประโยชน์ได้ทันที

ร่างกายของคน ความรู้สึกของคน ความนึกคิดของคนเห็นใหม่ เราภาวนาอยู่ เราบริหารของเราอยู่ตลอดเวลา มันกระฉับกระเฉง มันมีความคล่องตัว สนิมมันไม่เกาะต่างๆ เห็นใหม่ นี่วิหารธรรม

แต่เราไม่เป็นอย่างนั้น เรามีกิเลสตัณหาความทะยานอยากอยู่นะ ถ้าเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เราต้องบูชาพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยการภาวนาของเรา เราจะตั้งสติของเรา ภาวนาของเราเพื่อประโยชน์กับเรา เราทำนะ คุณใช้เวลาครูบาอาจารย์ท่านเป็นแบบอย่างของเรานะ ท่านเสียชีวิตไปแล้ว หลวงตาท่านเสียชีวิตไปแล้วนั่นคือแบบอย่างหนึ่ง แบบอย่างนั้นสิ้นสุดขบวนการของแบบอย่างนั้นแล้วแบบอย่างนั้นจะเป็นคติธรรมเราได้ไหม เป็นสิ่งสะท้อนใจเราได้ไหม ถ้ามันมีความสะท้อนใจเรา เป็นคติเตือนใจให้เราตื่นตัว นี่จะเป็นประโยชน์กับเรามาก

ชีวิตๆ หนึ่งที่ประสบความสำเร็จ บวชมาแล้วประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราก็เอามาเป็นครูบาอาจารย์ของเรา เป็นคติของเรา เป็นแบบอย่างของเรา ถ้าเป็นแบบอย่างของเราเราจะทำอย่างไรเพื่อประโยชน์กับเรา

ถ้าเรามีสติปัญญาแบบนี้เราระลึกอยู่เห็นใหม่ เราจะพร้อมในตัวเองนะ ถ้าเรามีสติพร้อมทั้งจิตของเรา เราจะพร้อมในตัวของเรา แล้วความพร้อมอันนี้การทำสิ่งใดมันก็ไม่มีความผิดพลาด

แต่ถ้าเราไม่มีสติของเรา เราก็มองแบบโลกใจ มองด้วยความเสียใจ มองด้วยความ สะเทือนใจ สิ่งที่สะเทือนใจเห็นใหม่ เกิดมาแล้วก็ต้องตาย เราก็ต้องตายเหมือนกันมัน สะเทือนใจนะ ความสะเทือนใจมันสวยอารมณ์ จิตกับอารมณ์มันสวยงาม ถ้าเรามี อารมณ์ความรู้สึกตามนั้นไป มีอารมณ์ร่วมไปกับความนึกคิด เราก็มีความดีใจเสียใจไป ตลอดเห็นใหม่

แต่ถ้าเรามีสติเราขยับยั้งของเรา สิ่งนี้เป็นประโยชน์นะ เป็นประโยชน์เตือนใจของ เรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ท่านยังสะเทือนใจได้

นี่ครูบาอาจารย์ท่านปลัดพรากจากเราไปเลยละ เราจะเอาอะไรเป็นที่พึ่งล่ะ เราจะ หาสิ่งใดเป็นที่พึ่ง ถ้าเรายังสร้างความมั่นคงของเราไม่ได้ เราจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง เราต้อง พยายามสร้างความมั่นคงของเรา ความมั่นคงเห็นใหม่ คุณติ ดีกรรมบ้านช่องมั่นคงขนาด ไหน เขาต้องมีการซ่อมบำรุงรักษา แล้วหัวใจของเราล่ะ ร่างกายยังชราคร่ำคร่า ทุกอย่าง ต้องชราคร่ำคร่าไปหมดนะ

แต่จิตใจของเรา เราจะมีสติปัญญาอย่างไร รักษามันอย่างไร สิ่งนี้เป็นนามธรรม แต่ถ้ามีสติปัญญาคูแลรักษาตลอดไปเห็นใหม่ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” ถ้าเรามี สติปัญญาแล้วกำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ความสงบของใจมันต้องมีกับเรา

ถ้าความสงบของใจมีกับเราเห็นใหม่ ความสงบของใจมันมีมาจากไหน มันมา จากสติ มันมาจากปัญญาอบรมสมาธิ มาจากคำบริกรรม ถ้ามีคำบริกรรมเรารักษาสิ่งนี้ไว้ เราเห็นประโยชน์ใช้ใหม่ สิ่งใดถ้าเราเห็นเป็นประโยชน์ เราพยายามจะทำสิ่งนั้นเพื่อ ประโยชน์กับเรา แล้วเราเห็นโทษของการคลุกคลีใหม่ เห็นโทษของการไม่ภาวนาใหม่ เห็นโทษของการปล่อยอารมณ์ไปตามธรรมชาติของมัน เหมือนวัวเหมือนควายที่ปล่อย ไปเที่ยวกินหญ้ากินพืชไร่ของคนอื่น เขามาปรับมันเสียหายหมดนะ

นี่สติปัญญาของเรา ความรู้สึกของเราความนึกคิดของเรา เวลาเราปล่อยเห็นใหม่ มันฟุ้งซ่าน มันคิดของมันไป เหมือนวัวเหมือนควาย เที่ยวไปกินพืชผลของคนอื่น แล้วก็มี ปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกับชาวบ้านเขาตลอดไป ความคิดของเรา ถ้าไม่มีสติปัญญามัน เป็นอย่างนั้น นี่เราต้องเห็นโทษ ถ้าเราเห็นสิ่งใดเป็นประโยชน์เห็นใหม่

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” เหตุอะไรที่สร้างประโยชน์กับใจของเรา เราต้องมีสติปัญญาเพื่อเหตุนั้น ถ้าเพื่อเหตุนั้นชีวิตของเราที่รุ่มเย็นเป็นสุขเพราะเรารักษาเหตุที่ดี แต่ถ้าชีวิตเราจะร่าร้อนก็เหมือนวัวเหมือนควายที่ปล่อยไปเที่ยวระรานชาวบ้านเขา นี่ก็เหมือนกัน เราปล่อยความคิดของเราไปเห็นใหม่ ความคิดเราเราไม่มีสติปัญญา เราคิดสิ่งใดเราก็พร้อมกับความคิดนั้นไป

ความคิดของเรามันกระเจิดกระเจิงไปตามแต่อารมณ์ความรู้สึก เราก็คิดด้วยความพอใจของเราเพราะมันขาดสติ คำว่าขาดสติ แล้วเวลาเราบอกว่า “เวลาปฏิบัติมันขาดสติได้อย่างไร เราก็รู้ตัวเราอยู่ตลอดเวลา”

รู้ตัวนี้รู้ตัวโดยสามัญสำนึก ไม่ใช่รู้ตัวยับยั้งความคิด ถ้ารู้ตัวยับยั้งความคิดมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่รู้ตัวในความสามัญสำนึกมันก็เหมือนคน คนก็มีความรู้สึก ลมพัดมามันก็เย็นนะ แดดออกมามันก็ร้อน เวลาสิ่งใดมาสะเทือนใจมันก็ขนลุกขนพอง นี่มันสามัญสำนึกนะ สติแค่นี้มันไม่พอ สติแค่นี้มันเป็นสติของสามัญสำนึก สติของปุถุชน เราต้องสร้างของเรามากกว่านั้น ถ้าสติมันมากกว่านั้นเห็นใหม่ น้ำหนักที่มันมากขึ้นกว่านั้นมันก็สามารถยับยั้งได้

ถ้ามันยับยั้งความรู้สึกความนึกคิด ไอ้ควายตัวตัวนั้น ไอ้ความรู้สึกนึกคิดที่มันออกไปเที่ยวระรานชาวบ้าน มันเที่ยวไปกินหญ้าคนอื่น ไปกินพืชพันธุ์ธัญญาหารของคนอื่นแล้วเขาก็มาปรับโทษเอา มันทำความเสียหายกับเรา เวลาความรู้สึกความนึกคิดอย่างนั้น มันออกไปมันให้โทษกับเราเห็นใหม่

ถ้าเรามีสติปัญญา เรายับยั้งความคิดเรา ยับยั้งไอ้ความรู้สึกนึกคิดที่มันไปเที่ยวทำลายคนอื่นเห็นใหม่ สิ่งนี้เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ ว่าสัตว์ถ้ามันไปกินพืชไร้ของคนอื่น เขาต้องปรับค่าเสียหายเราต้องยอมรับผิชอบ แต่ความคิดที่มันไปกว้านเอาความรู้สึกต่างๆ ไปกว้านเอาความรู้ความเห็นต่างๆ แล้วมาเหยียบย่ำตนเอง มาทำลายตนเอง เราจะปรับกับใคร? เราจะปรับใครล่ะ? เราจะปรับโทษอย่างนี้ เราจะไปปรับใคร? เราปรับใครไม่ได้เลย เพราะเราเริ่มต้นชนปลายไม่ถูกเลย

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนานะ วันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ยืนยันได้ว่ามรรคผลมีจริง เราประพฤติปฏิบัตินี้มันมีจริง ถ้ามีจริงเราต้องมั่นใจของเราดี ตั้งสติ

ของเรา เราต้องทำของเราได้สิ ถ้าเราทำของเราสิ่งนี้ได้เห็นใหม่ สติปัญญามันจะเกิดกับเรา

อาศัยใจ อาศัยวันสำคัญทางพุทธศาสนา อาศัยความมั่นคงในครูบาอาจารย์ของเรา เราต้องมั่นคงว่าสิ่งที่ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาทั้งชีวิต มันต้องมีเหตุมีผล อาศัยความมั่นใจเห็นใหม่ เหมือนนักกีฬาที่มีฟิสิกส์คอยดูแล

การภาวนาของเราะ มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะคอยบอกคอยแนะ ถึงชี้แนะเราจะไม่ฟังก็ได้ ความจริงไม่ฟังเพราะอะไร เพราะว่าสิ่งใดก็ได้ ถ้าฟังแล้วมันตัดรอนสิทธิของเรา ถ้ามันจะปล่อยเป็นควายคู่เที่ยวไปทำลายคนอื่น สิทธิเสรีภาพ สิ่งนี้มันเป็นความรู้สึกรักของเรา เรารักษาสัตถ์ของเรา

แต่เวลาครูบาอาจารย์บอก “สิ่งนั้นเป็นโทษ สิ่งนั้นเป็นโทษ” เรายังไม่เห็นโทษของมัน ในเมื่อเราไม่เห็นโทษของมัน เราก็บอกว่าสิ่งที่ครูบาอาจารย์พูดมันคอยรอนสิทธิเรา เราไม่ต้องการ เราไม่ยอมเชื่อ ไม่เชื่อก็ไม่เป็นไร แล้ววัดผลสิ วัดผลว่าสิ่งที่ไม่เชื่อ ที่เรากระทำมันวัดผลเป็นอย่างไรกับเรา ให้ผลเป็นความเร่าร้อน

แล้วเวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ความสุขอื่นใดเท่ากับความสงบไม่มี” แล้วถ้ามันเป็นความสุขความสงบ แล้วจิตใจที่เร่าร้อนนี้มันเป็นความสงบจริงไหม มันมีความสุขจริงไหม ถ้ามันมีความสุขความสงบ ทำไมมันขัดแย้งกับคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล่ะ

ถ้ามันขัดแย้งเห็นใหม่ นี่เราตีความผิด เรามีความเห็นผิด แล้วความเห็นผิดเราใช้อารมณ์ของเราผิด แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันถูกต้อง เราจะทำอย่างไรล่ะ? ทำอย่างไร นี่ปัจเจก ตั้ง สันติวิถี โง่ ความเป็นปัจเจก ตั้ง ความสัมผัสของใจ มันจะรู้เองว่าสิ่งที่เราทำอยู่นี้ถูกหรือผิด

ถ้ามันเป็นความถูกต้อง เวลาเป็นความถูกต้องเห็นใหม่ เวลาเราปฏิบัติโดยการปฏิบัติของเรา เวลาจิตมันลง เวลาจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมาโดยที่ที่เราตั้งสติของเรา โดยสติปัญญาของเรามันไม่ทันกับอาการของจิตที่มันจะรวมลงนะ เรายังงงนะ เอ๊ะ มันทำอะไร มันทำไมถึงลงสมาธิได้ ทำไมมันมีความสุขเห็นใหม่ นี่คือปัจเจก ตั้ง ผลที่เวลามันเกิดขึ้นมา

มันเกิดขึ้นมาโดยที่เราจัดลำดับเหตุการณ์มันไม่ถูกต้อง ลำดับเหตุการณ์ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็แล้วแต่ ถ้าจิตมันลงขึ้นมาก็คือมันลง

ความสมดุลของมันไง ไม่มีใครจะบังคับให้จิตลงหรือไม่ลง หรือบังคับให้มันเป็นความปรารถนาของตัว มันไม่มีหรอก ! แต่ถ้าเวลามันประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นข้อเท็จจริง มันมีสติปัญญา เราฝึกหัดใหม่ซ้ำใหม่ เราก็ลองผิดลองถูกของเราไป ต้องทำของเราไป จนมีความชำนาญในวสี ชำนาญในการกระทำ ถ้าชำนาญในการกระทำสิ่งนั้น มันจะเกิดขึ้นมา

พอมันเกิดขึ้นมาชำนาญในวสีมันเป็นวิทยาศาสตร์ ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์แล้วเราจะทำของเราบ่อยครั้งเข้า มันจะรวมลงหรือไม่รวมลงมันไม่ใช่หน้าที่ของเรา เราทำงานของเรา งานมันจะเสร็จหรือไม่เสร็จเราทำของเราไป มันถึงเวลาเสร็จมันต้องเสร็จสมบูรณ์ของมัน นี่งานไม่เสร็จหรืองานจนจะเสร็จ แต่เราอยากให้เสร็จ เราอยากให้มันเป็นไป มันกลับไม่เสร็จ มันกลับจะสร้างความละล้าละลังให้กับจิตของเรา มันกลับสร้างการทำงานของเราให้ละล้าละลัง นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันจะลงหรือไม่ลง มันเป็นเหตุเป็นผลของมันโดยข้อเท็จจริงของมัน

ฉะนั้นพอเวลาชำนาญในวสี หน้าที่ของเราปฏิบัติของเราไป เราทำของเราไป ทำสภาวะแบบนั้น จิตลงหรือไม่ลงนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าจิตลงหรือไม่ลง เราก็ย้อนกลับมาหาว่าทำไมมันถึงไม่ลง มันมีสิ่งใดที่มันขัดแย้งกับใจของเรา มีสิ่งใดเป็นอุปสรรคของเราเห็นไหม เราก็แก้ไขของเรา

เวลาพระปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ของเราเห็นไหม อคนอนผ่อนอาหาร มันมีวิธีการมีอุบาย เพราะกิเลสมันอยู่กับเรานะ กิเลสมันอยู่กับใจ เราเกิดมาพร้อมกับอวิชชา สิ่งนี้อวิชชามันรู้หมด

นี่คูสิ อยากจะบวช อยากจะภาวนา อยากจะเป็นพระอรหันต์ กิเลสมันก็รู้ด้วย เวลาเราคิดดีมันก็ดีกับเรา เวลาเราทำคุณงามความดีของเรา แต่เวลากิเลสมันมีโอกาสของมัน มันย้อนกลับเห็นไหม มันบังเงานะ มันทำให้เราผิดพลาด มันทำให้เราถลำไป พอสิ่งนี้เกิดขึ้นมาเราจะมีสติผิดพลาด

เวลาปฏิบัตินะ สิ่งที่เราทำแล้วมันไม่ได้ผลเป็นเรื่องของกิเลสของเราทั้งนั้นเลย แต่เรื่องคุณธรรม สัจธรรม ความจริง ไม่เคยให้โทษกับใคร ไม่เคยให้ผลกับใครเห็นไหม คติธรรม ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาแล้ว

วันนี้วันมาฆบูชา ๑,๒๕๐ องค์เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย พระอรหันต์มีจิต สะอาดบริสุทธิ์นะ ไม่กล่าวร้ายใคร ไม่ทำลายสิ่งใด ไม่ทำทุจริตสิ่งใด ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว นี่ใจวิหารธรรม รักษาใจของตัว แต่ของเราๆ ต้องการสภาวะแบบนั้น เราต้องการครูบาอาจารย์แบบนั้นเป็นคติตัวอย่างกับเรา เราถึงต้องตั้งสติของเราละ นั้นแบบอย่างของเรา แบบอย่างหนึ่งชีวิต ถ้าเริ่มต้นจนถึงที่สุดแห่งชีวิตนะ เรากราบไหว้เคารพบูชาด้วยเต็มหัวใจ

แต่ถ้าหนึ่งชีวิตนั้นมันยังพลิกแพลง มันยังเปลี่ยนแปลงของมัน เรายังไว้ใจสิ่งใดไม่ได้เลย ทำไมชีวิตของเราเองไว้ใจตัวเองไม่ได้ละ ทำไมเราไปไว้ใจครูบาอาจารย์ของเราเห็นไหม

นี่ใจแก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึกของตัวของคนเรานะ เราเป็นชาวพุทธ พุทธมามกะ เราต้องกล่าวถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันเหมือนกับว่าเรายูบถถนนเห็นไหม มันมีซ้ายและขวามานับไว้ไม่ให้เราตกไปข้างใดข้างหนึ่ง นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เราระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก แล้วเรามีศัล มีข้อบังคับเรา เราจะไปบนเส้นทางนั้น

คนเรานะมันมีขึ้นมีลง จิตใจของคนเวลามันสูงส่งขึ้นมามองเห็นสิ่งใดมีสติปัญญาพร้อมไปหมดเลย จิตใจเวลามันตกต่ำขึ้นมาละ รด่วงไปบนถนนมันก็มีขึ้นภูเขา ลงภูเขา ลงห้วย ลงหนอง ลงคลอง ลงบึง มีสะพานข้ามไป นั่นสะพานนั้นมันเป็นสิ่งที่รัฐบาล รัฐบาลเขาทำไว้เพื่อความสะดวกกับตัว เพื่อประชาชน เพื่อความเป็นอยู่ของเราเห็นไหม

อันนี้ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอาศัยสิ่งนั้นเป็นเครื่องอยู่เป็นเครื่องดำเนินไป แต่ผลของเราละ ถนนนั้นสิ่งนั้นมันเกิดวิฤตได้ ถึงเวลา มันเสียหายต้องซ่อมบำรุงของเขาเพื่อประโยชน์กับประชาชน

ธรรมและวินัยที่เราศึกษามา แล้วผลประโยชน์ของเราจะแล่นไปบนนั้น ให้ความสะดวกสบายของเราให้เป็นประโยชน์กับเรา เราจะได้มากน้อยแค่ไหน เราต้องย้อนกลับมาดูสติของเรา เตือนสติเรา เตือนตัวเรา เพื่อประโยชน์กับเราละ เราอยู่ของเรา เห็นไหม

ดูสิ เวลาสัตว์มันอยู่ของมัน วันคืนล่วงไปๆ มันอยู่ของมันไปวันๆ หนึ่งนะ เราเป็นมนุษย์แล้วเราได้บวชเป็นพระในพุทธศาสนาด้วย วันคืนล่วงไปๆ วันคืนล่วงไปๆ หน้าที่ข้อวัตรปฏิบัติมันเป็นเครื่องอยู่ คนเราถ้าไม่มีเครื่องอยู่ มันเอาอะไรเป็นเครื่องอยู่ นี่ใจคำว่าเครื่องอยู่ข้อวัตรปฏิบัติเราต้องทำ

บอกว่า ถ้าปล่อยวาง ปล่อยวาง ทุกอย่างไม่ต้องทำเลย ข้อวัตรก็ไม่มี สิ่งใดก็ไม่มี อยู่ไปวันๆ หนึ่งใจ นั้นมันยิ่งกว่าสัตว์ สัตว์มันยังมีฤดูกาลของมัน มันยังย้ายถิ่นของมัน เวลามันหกลบมหนาว มันแสวงหาอาหารของมัน มันต้องย้ายไปตามธรรมชาติของมัน

นี่เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วบวชเป็นพระเห็นไหม มนุษย์เขาเป็นชาวพุทธ เขาว่า พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญามันต้องเอาชีวิตรอด เอาชีวิตของบุคคลผู้หนึ่งเพื่อจะไม่ให้ตกลงไปในที่ชั่ว เพื่อไม่ให้ตกลงไปในอบายมุข เพื่อไม่ให้ตกลงไปในที่การทำบาปอกุศล นั้นพูดถึงภคิพัสถ์เขาละ

นี่เราเป็นพระเห็นไหม ข้อวัตรปฏิบัติเราบำรุงรักษาของของสงฆ์ไว้เพื่อสงฆ์จากจตุรทิศจะได้มาพึ่งพาอาศัย ได้มาพักเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขในที่พักอาศัยนั้น เราทำข้อวัตรไว้เพื่อเป็นประโยชน์สาธารณะ

แต่ผู้กระทำให้เป็นประโยชน์ส่วนตน ผู้กระทำเราเป็นคนกระทำ มันเป็นเครื่องอยู่ให้จิตมันมีเครื่องอยู่นั้น เวลาจิตมันมีเครื่องอยู่นั้น มันมีพัฒนาการของมันเห็นไหม เวลามันเข้าไปภาวนาใหม่มันมีการผ่อนคลายออกมาจากการกระทำ มันไม่ได้ผ่อนคลายออกไปโลกใจ มันผ่อนคลายออกมาจากพุทโธๆ ผ่อนคลายออกมาจากการใช้ปัญญาในการวิปัสสนา มันใช้กำลังของมันมาก

เวลามันผ่อนคลายออกมา แล้วผ่อนคลายออกมาสู่ข้อวัตรปฏิบัติ ไม่ได้ผ่อนคลายออกไปสู่โลก เห็นไหม แล้วเวลามีสติปัญญาขึ้นมา เราก็กลับเร่งความเพียรของเราเข้าไป

สิ่งนี้มีการกระทำจิตมันมีการผ่อนคลาย มีการกระชับ มีการต่างๆ เพื่อประโยชน์กับใคร? เพื่อประโยชน์กับจิตดวงนั้น เพื่อประโยชน์กับการกระทำของจิตดวงนั้น แล้วจิตดวงนั้น มันอยู่ที่ไหนล่ะ? มันอยู่ในหัวอกของเรานี่ไง

เราแสวงหาธรรมกันเห็นไหม เวลาเราเปิดพระไตรปิฎก เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพุทธพจน์ สิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ เวลาเราเปิดหัวใจของเรา ถ้าเรามีสติปัญญา จิตใจเราสงบขึ้นมา เราเปิดหัวใจของเรา ในหัวใจของเรามันมีสิ่งใด ในหัวใจของเรามันมีความสงสัยสิ่งใด

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นไหม ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ ธรรม “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” สมควรแก่ธรรมมันต้องเข้าสู่สังฆธรรม เรา ก็ปฏิบัติของเรามา ทำไมมันมีความสงสัย มันมีสิ่งใดขุ่นใจของเราอยู่ ความขุ่นใจในหัวใจ มันมีความขุ่นใจอยู่ เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจไปหมดเลย แต่ถึงที่สุดแล้วในหัวใจของเราละ

ในหัวใจของเรา ในความบีบคั้นในหัวใจของเรา ในความลึกลับสงสัยในใจของเรา มันมีสิ่งนี้อยู่ แล้วสิ่งนี้เห็นไหม มันตกตะกอนอยู่ในใจ มันจะไปไหนล่ะ เวลาตายไป นี่ ใจ ก็เลศตัวนี้มันก็พาตายพาเกิดอยู่อย่างนี้ และถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็จะเอา ตะกอนในหัวใจเรานี้เอากันให้ได้ ถ้าเราเอาตะกอน เอากิเลสตัณหาทะยานอยากในหัวใจ ของเรากันให้ได้ ทำอย่างไร? ถ้าทำอย่างไรเห็นไหม ทำไมครูบาอาจารย์ของเราท่านทำ มาได้

ท่านก็ทำชีวิตแบบอย่างเลยเห็นไหม ตั้งแต่บวชจนสิ้นชีวิตไป ๕๐ ปี ๑๐๐ ปี ท่าน ทำให้ท่านอยู่ในธรรมวินัยด้วยความสง่างาม ด้วยความน่าเคารพบูชา แล้วเราล่ะ! เราล่ะ! เราจะทำอย่างไรเห็นไหม เราทำเพื่อตัวเราละ ถ้าเรากู้ขึ้นกับอารมณ์ความรู้สึกในหัวใจ ของเรา สิ่งใดที่เรากู้ขึ้น ทำซ้ำๆ ซากๆ มันเป็นจริตเป็นนิสัยของเราไปนะ

แต่ถ้าเราไม่กู้ขึ้นกับมัน สิ่งนี้เป็นความคิด สิ่งอะไรต่างๆ เราพิจารณากับมัน ถ้า ความคิดในทางข้อวัตรปฏิบัติเป็นคุณงามความดี อย่างนี้เราต้องเหยียบคันเร่ง แต่สิ่งใดที่ มันอึดอาดยึดขาด มันเห็นว่าเป็นโทษนะ ถ้าเห็นเป็นโทษเห็นไหม เหมือนกับไข้ ถ้า

คนไข้เริ่มเป็นไข้ มันจะเริ่มคัดจมูกน้ำมูกไหลอะไรต่างๆ ถ้าเราเป็นไข้เราต้องบำรุงรักษาร่างกายของเราให้พ้นจากไข้

จิตใจของเราถ้ามันยึดตาย มันเนือยตาย มันไม่สนใจ มันเห็นสิ่งใดเป็นโทษ มันเริ่มติดเชื่อแล้ว ติดเชื่อกิเลสใจ กิเลสมันเริ่มครอบงำแล้ว ถ้ากิเลสมันเริ่มครอบงำเราจะต้องมีสติปัญญา หาสติปัญญาพยายามสลัดทิ้งอารมณ์อย่างนี้ให้ได้ ถ้าเราสลัดอารมณ์อย่างนี้ทิ้งเห็นไหม เหมือนคนเป็นไข้ คนเริ่มไม่สบายเขาต้องดูแลรักษาตัวของเขา คนเป็นไข้นะ ไข้หวัดถ้าร่างกายแข็งแรงไข้มันก็จะหายไปโดยธรรมชาติ

จิตใจก็เหมือนกัน จิตใจถ้ามันตื่นตัวตลอดเวลา มีสติปัญญาของมันตลอดเวลาเนะ มันจะไม่ให้กิเลสตัณหาทะยานอยากครอบงำมัน ถ้ามันครอบงำมันก็คือบนหัวใครละ บนหัวมันก็คือบนหัวใจเรานี้แหละ บนหัวใจผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินี้ ผู้ที่เห็นโทษในวัฏสงสาร ผู้ที่เห็นว่าเห็นภัยในวัฏสงสาร คือการเกิดและการตาย

แต่การเกิดและการตาย การเกิดมานี้เกิดเพราะมีเราไข้ไหม เพราะเรามีอวิชชาโดยธรรมชาติของมัน มันเลยเกิดเป็นเราไข้ไหม แต่เพราะเราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา แล้วได้ออกบวชเป็นพระ เพราะเราเห็นว่าโลกนี้เขาอยู่กัน เพราะสมบัติของโลกไม่มีวันจบสิ้น หน้าที่การงานทำขนาดไหนมันก็ต้องมี สมบัติของเรามันก็ต้องมีลูกมีหลานมารับมรดกตกทอดกันไป งานไม่มีวันจบเพราะ ! เพราะเรามีปากมีท้อง

คนมีปากมีท้องนะ เขาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย คำว่าปัจจัยเครื่องอาศัยก็ต้องดูแลรักษากันไป สิ่งนี้ในโลกมันไม่มีที่สิ้นสุด ตายจากชาตินี้ไป ก็ไปชาติใหม่ไปเกิดในชาติไหน ก็อาหาร ๔ แล้วแต่การดำรงชีวิตในผลของวัฏฏะ อาหาร ๔ กวฬิงการาหาร วิญญาณาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร อาหารในวัฏฏะนี้ จิตนี้เกิดในวัฏฏะต้องมีอาหาร ๔ นี่เป็นเครื่องดำรงชีวิต

สิ่งที่เป็นเครื่องดำรงชีวิตมันก็ดำรงชีวิตของมันตลอดไป นี่เรื่องของโลก เรื่องของความวิตกกังวลว่า สิ่งที่เป็นอาหารของเรา เป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของเรา เราต้องมีเครื่องอาศัยของเรา เราก็พยายามแสวงหา แล้วแสวงหามาก็เพื่อความมั่นคงในชีวิต เรามีหมู่คณะ มีชาติมีตระกูลต่างๆ ก็แสวงหากันไป มันไม่มีวันจบเห็นไหม เรื่องหน้าที่การงานมันไม่จบเพราะเรามีปากและท้อง

พระก็เหมือนกัน เราบิณฑบาตมาฉัน เราฉันเพื่อดำรงชีวิตไว้เพื่อจะภาวนา เพื่อจะ รื้อภพหรือชาติ รื้อสิ่งต่างๆ ในหัวใจของเรา ถ้าเราไม่รู้ภพหรือชาตินะ งานของอาชาไนย เราเป็นสัตว์อาชาไนยเห็นไหม คุณ สัตว์ทั่วไปมันกินทุกอย่างโดยธรรมชาติของมัน สัตว์ อาชาไนยมันจะกินแต่ยอดหญ้า มันกินแต่น้ำที่สะอาด

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นพระ เราบิณฑบาต เข้าใจมาชาวบ้านเขาหาอาหาร เขา ตักข้าวปากหม้อใส่บาตรพระเห็นไหม นี่เรากินอาหารยอดหญ้า แล้วเราสัตว์อาชาไนย เลือกรอาหาร สิ่งใดฉันแล้วโง่งง สิ่งใดฉันแล้วไม่เป็นประโยชน์กับเราเลย ถึงมันจะมี รสมีชาติขนาดไหนก็ไม่กิน

แต่ถ้าสิ่งใดฉันเข้าไปแล้ว ดำรงชีวิตเพื่อให้กระเพาะอาหาร เพื่ออะไรต่างๆ เพื่อให้มันขับเคลื่อนไปได้เท่านั้นเอง แต่การภาวนานะ นั่งสมาธิภาวนาแล้วจิตใจแจ่มใส ปัญญามันจะเกิดโดยการไตร่ตรองการใคร่ครวญ การที่ฝึกฝนมันจะเกิด ความ ขยันหมั่นเพียร สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์เห็นไหม

นี่คือดำรงชีวิตเหมือนกัน โลกเขามีปากมีท้องเขาก็ต้องหาอยู่หากินเพื่อปัจจัย เครื่องอาศัยของเขา เราเป็นพระ บริหาร ๘ ปัจจัย ๔ เห็นไหม บาตรเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคด้วยน้ำดอกมูตรเน่า ที่อยู่อาศัยก็กลดใจ โคนไม้ นี่มีพร้อม เกิด มาในสังขารเห็นไหม นี่คือนุรุษอาชาไนย เขาอยู่ในโลกเขาก็ต้องดิ้นรนกระเสือก กระสนไปกับโลกของเขา เพราะนี่มันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นเรื่องบุญกุศล เรื่องของ บาปอกุศล ใครทำบุญทำชั่วสิ่งใดมา จังหวะและโอกาสของคนมันแตกต่างกันไป

แต่เรามาบวชพระแล้วนะ เวลาเรานั่งสมาธิภาวนามันก็เหมือนกัน ถ้าเราสร้างบุญ กุศลของเรามา เราทำสิ่งใดจังหวะ กาลเทศะ ภาวนาที่ไหนมีแต่คนคอยสนับสนุน ไปอยู่ ที่ไหนนะ สิ่งนั้นมันจะเป็นประโยชน์กับเราตลอดไปเลย

แต่ถ้าเรามีแต่บาปอกุศลนะ ไปอยู่ที่ไหนนะ วัดนั้นก็กำลังจะร้าง ต่างคนต่างก็จะ แยกย้ายกันไป เราไปก็เป็นคนสุดท้าย มันเป็นนะ แต่ถ้ามีอำนาจาสานานะ ขณะที่หลวงปู่ มัน ขณะที่ครูบาอาจารย์ท่านกำลังประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเกิดมาพบสังคมนั้น เราเกิด มาพบสังคมหมูนั่น เขากำลังแข่งขันกันภาวนา สังคมนั้นเขากำลังแข่งขันกันนั่งสมาธิ ภาวนา เขาใช้ปัญญาของเขา แล้วเราก็เป็นส่วนหนึ่งในสังคมนั้น เราก็ได้อยู่ในสังคมนั้น

สังคมนั้นก็ชักนำให้เรามีความมั่นคง มีความองอาจกล้าหาญ มันก็คึก! นี่ก็บุญเหมือนกันนะ

คนเรามันอยู่ที่บุญวาสนานะ ถ้าบุญวาสนาจังหวะและโอกาสสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรามันจะส่งเสริมเราตลอดไปเลย สิ่งที่เป็นบาปอกุศล ทางโลกและทางธรรมเหมือนกัน คนทางโลกเห็นไหม ถ้าอยู่ทางโลกขยันหมั่นเพียร มีสติปัญญา องอาจกล้าหาญ เวลาบวชมาแล้วนะ สิ่งนั้นมันจะทำให้คนๆ นั้นภาวนาไปมันมีหลักมีเกณฑ์

แต่คนเรานะจับจด ละล้าละลังกับทางโลก เวลาบวชมาแล้วก็เป็นพระ ละล้าละลังอยู่อย่างนั้นเห็นไหม เวลาเป็นพระเราประพฤติปฏิบัติกันด้วยความกระฉับกระเฉง ตื่นตัวเพื่อให้เป็นจริตนิสัย ให้มันคล่องตัว คล่องตัวนั้นคือการฝึกสตินะ มันเป็นการฝึกสติโดยตัวมันเอง

แต่ว่าเวลาเราฝึกสติเราก็นึกถึงสติ สติมันจะมานะ โอ้โฮ ตั้งสติ ทำสมาธิ ปัญญา มันจะเกิด แล้วเวลาก้าวเดินอยู่ไม่มีสติหรือ? เวลาเราทำข้อวัตรปฏิบัติมีสติไหม? เราทำข้อวัตรปฏิบัติอยู่มันก็ฝึกได้ทั้งนั้น การฝึกของเรา ดำรงชีวิตประจำวัน มันก็ฝึกของมันไปเห็นไหม นี่เราทำข้อวัตรอยู่ก็มีสติ ถ้าเรามีสติเราทำสิ่งใดก็สมบูรณ์แบบตลอด

แต่เราทำด้วยความเพอเรือ เราทำด้วยความคึกคะนอง สิ่งต่างๆ อย่างนี้มันก็ทำให้สติเราขาดตกบกพร่องอยู่ตลอดเวลา โลกมันเป็นอย่างนั้น โดยสามัญสำนึกของจิตมันเป็นอย่างนั้น นี้อยู่ที่อำนาจวาสนา มันถึงมีขิปปภาวิญญาใจ ผู้ที่ปฏิบัติเร็วรู้เร็ว ปฏิบัติยากรู้ง่าย ปฏิบัติง่ายรู้ยาก ปฏิบัติยากรู้ยาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นหลักเกณฑ์อยู่แล้ว เป็นหลักเกณฑ์คือผลของวิญญะ บั้ว ๔ เหล่า จิตใจของเราจะเป็นบั้วเหล่าไหนก็แล้วแต่ มันไม่ใช่เป็นบั้วเหล่าใดเหล่าหนึ่งแล้วมันต้องเป็นอย่างนั้นตลอดไป ถ้ามันเป็นอย่างนั้นตลอดไป เราจะมาแก้กรรมกันได้อย่างไร

เวลาเราบวชมาแล้วนะ เรามีความทุกข์ยาก คนบวชมาแล้วเขาก็ต้องอยากพ้นจากทุกข์ทั้งนั้นนะ ที่นี้การพ้นจากทุกข์มันก็พัฒนาของมันขึ้นมา จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน จากกัลยาณปุถุชนมันใช้ปัญญาใคร่ครวญ ถ้าใคร่ครวญเป็นโสดาปัตติมรรค ถ้าถึง

ที่สุดแห่งทุกข์มันก็เป็นโศดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค
อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

นี่จิตมันพัฒนาได้ ไม่ใช่เราเป็นสิ่งใดแล้วจะเป็นอย่างนั้นตลอดไป แต่ผลของ
วิญญูฯ คำว่าผลของวิญญูฯ เห็นไหมจริตนิสัยมันเป็นอย่างนั้น สันดานของคนคือสันดาน
สันดานอะไรก็แล้วแต่มันก็แก้กิเลสได้เหมือนกัน ก็แก้ให้ตรงกับสันดานนั้น ถ้าเราแก้ให้
ตรงกับสันดานนั้น เวลาเราทำสิ่งใด ถ้าจิตใจมันสะเทือนใจ เห็นไหม เวลาฟังธรรม เวลา
ฟังถึงอสุภะ เวลาฟังถึงการพิจารณาจิต ขนลุกขนพองมันสะเทือนใจ ความสะเทือนใจจะ
เหมือนอาหารเลย เราสั่งอาหารเห็นไหม ฆราวาสเขาไปกินอาหาร สั่งอาหารมา กลืน
อาหารนั้นมา แล้วมันถูกใจนัก ถ้ากลืนอาหารนี้มาละเหม็นนัก กลืนอาหารนี้มาไม่ถูกใจ
นัก เห็นไหมกลืน ถ้ามันได้กลืนก่อน เวลามันกินอาหารนั้น มันก็อยากจะกิน

นี่ก็เหมือนกัน จิตนิสัยเหมือนกลืนนั้นนะ กลืนของมันเห็นไหมจริตนิสัย กลืน
อันนี้ไม่ถูกใจ แต่อาหารก็คืออาหารนะ ฉะนั้นสิ่งที่เราทำ เราต้องตั้งใจของเรา ถ้าจริต
นิสัยมันจะอ้าง กิเลสเวลามันอ้างนะ ธรรมะเขาเอาไว้ขัดเกลากิเลส เวลาฟังธรรมๆ เพื่อ
ขัดเกลากิเลส เพื่อการต่อสู้กับกิเลส

โอ้เราฟังธรรม กิเลสมันอ้างธรรมไง “ก็จริตเราไม่ชอบวะ ก็จริตเรานั้นไม่ต้องการ
อย่างนี้ละ แล้วมันต้องการอะไรละ มันจะเอาที่ไหนละ” นี่อ้างจริตไง อ้างจริตนิสัยว่าอย่าง
นี้ไม่ถูกใจ แล้วถูกใจมันอยู่ไหนละ? ถูกใจก็ยังไม่รู้ว่ามันเป็นอะไรเลย เพราะฉะนั้นมันก็
ไม่ถูกใจไปทุกเรื่อง แล้วโอ้เรื่องถูกใจก็ยังไม่รู้ว่าจะไปถูกใจตรงไหน

นี่คืออ้างธรรมะ แต่ถ้ามันเป็นการประพฤติกปฏิบัติใช้ใหม่ ธรรมะนี้จะขัดเกลากิเลส
ของเรา จิตมันไม่ชอบ สิ่งใดก็ไม่ถูกใจไปซะทุกอย่างเลย ไม่ถูกใจก็ตั้งสติ ไม่ชอบ
เพราะอะไร สิ่งที่คุณบาอาจารย์ท่านสั่งสอนมาเห็นไหม คุณสิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครู
บาอาจารย์ท่านทำมา ท่านเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย ท่านจะถูกจริตหรือไม่ถูกจริตท่านก็
ฝืนของท่าน ท่านบังคับของท่าน

มันถูกจริตหรือไม่ถูกจริตเราเลือกไม่ได้ สถานที่บางสถานที่มันไม่มีมันเลือก
ไม่ได้ ไม่ถูกจริตก็ต้องดำรงชีวิตอย่างนี้แล้วภาวนาไปก่อน แล้วถ้ามันมีโอกาสเราจะพลิก
เพลงได้ เรามีโอกาสเรามีที่ออกได้มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

เวลามันไม่ถูกจริตก็คือไม่ถูกจริต แต่สติปัญญาของเราๆ จะควบคุมมันอย่างไร แล้วเราจะบังคับจิตของเราให้ทำมันต่อเนื่องเห็นใหม่ การปฏิบัติธรรมเห็นใหม่ ทำที่นี้ถูกจริตเพราะมันพอใจ โอ้โฮ สมาธิดีมากเลย พอเปลี่ยนที่ไปไม่ถูกจริต ไม่ถูกจริต สมาธิที่ได้มาก็เสื่อมหมดเลย ปัญญาที่เคยคล่องตัวก็ภาวนาไม่ได้เลย

แล้วจะไปเอาจริตที่ไหนล่ะ จะไปหาจริตที่ไหน มันเสื่อมไปหมดแล้ว จิตส่วนจิตนะ ผลของการปฏิบัตินี้เป็นอีกเรื่องหนึ่ง การปฏิบัตินะ ผลที่ปฏิบัติมา มันเป็นประโยชน์กับเรา

สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา เราจะต้องแก้ไขเรา เราไม่เชื่อตลอดเห็นใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ไม่ให้เชื่อตัวเอง ไม่ให้เชื่อเรา เราเชื่อเราไม่ได้ เพราะว่ากิเลสมันอยู่กับเรา

ฉะนั้นถ้าเรามีครูบาอาจารย์เราลงใจกับครูบาอาจารย์ ถึงจะไม่เชื่อ ถึงจะมีความขัดแย้ง เราก็ควรจะทดสอบก่อนว่าสิ่งนั้นทำแล้วมันจะได้ประโยชน์จริงหรือเปล่า ถ้ามันได้ประโยชน์จริงนะเห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านสอนถูก

แต่เราทำมันผิด พอมันผิดผิดเพราะอะไร ผิดเพราะความเข้าใจผิด ผิดเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผิดเพราะความอ่อนแอ อินทรีย์ไม่แก่กล้า ตัดสินธรรมวินัยโดยเข้าข้างตัวเอง ตัวนี้สิ่งนี้ตัวเองเคยชอบ สิ่งนี้เราเคยทำต้องเป็นอย่างที่เราคิด อย่างที่เราทำ

แต่ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าให้ทดสอบ ให้ตรวจสอบ พิจารณาไปก่อน ทำไปก่อน เวลาถ้าทำไปก่อนเห็นใหม่ จิตใจเราเคยสงบร่มเย็นอยู่แล้ว ถ้ามันมีการฝืน มีการต่อต้าน แต่ถ้าเรายังเชื่อมั่นของเราเราปฏิบัติของเราไปก่อน

เวลาจิตมันลงนะ เพราะจิตเราคืออยู่แล้วใช่ไหม เพราะมันปฏิบัติมา จิตมันมีสมาธิ มันมีปัญญาของมัน แต่มันต่อต้าน มันยังไม่มีเหตุผล แต่พอภาวนาไปโดยใช้เหตุใช้ผล และใช้ปัญญาไป เวลามันลงเห็นใหม่ มันลงลึกไปกว่าของเดิมไง เพราะจิตเราคืออยู่แล้วแล้วพิจารณาอยู่ใช่ไหม มันต่อต้านว่าสิ่งนี้มันไม่เป็นธรรม ใจเราเป็นธรรม สิ่งที่เราฟังมา เหตุและผลที่เราฟังมาสิ่งนั้นไม่ใช่ธรรม ใจเราต่างหากที่เป็นธรรม มันก็ได้เท่าทุนอยู่นี่ไง

แต่ถ้ามันเป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรมถ้าปัญญามันออกใคร่ครวญ ปัญญามันออกพิจารณาเข้าไป เวลามันพิจารณาของมันไป ถ้ามันสมดุลของมัน มรรคสามัคคีมันปล่อยวางของมัน มันลึกซึ้งเข้าไปๆ “ก็ไหนว่าไม่ถูกต้องไง”

นี่ปัจจัยตั้ง สันติภูมิกิ ผลของการปฏิบัติมันฟ้อง ผลของการปฏิบัติมันตอบใจทย็เอง นี่ปัจจัยตั้ง ในการประพฤติปฏิบัติผลของการปฏิบัติมันจะตอบใจเรานี้แหละ ความ เป็นจริงมันตอบของมันเอง

แต่เวลาเราศึกษามา เห็นไหม คูกิเลสเวลามันหลอกลวง สิ่งนั้นจะไม่พอใจ ไม่ได้ดังใจ มันต่อต้านหมด แล้วหาเหตุหาผลมาสนับสนุนด้วยนะ โอ้ ปัญญาอย่างนี้มันต้องเป็นอย่างนี้ โหย ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมาขนาดนี้ ท่านไม่น่าโง่งขนาดนี้เลย เวลามันหาเหตุผลมาสนับสนุนมันนะ

แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วพอจิตมันลงนะ มันเศร้าใจ มันสังเวช เรามันโง่ได้ขนาดนี้ ปฏิบัติมาเราโง่ได้ขนาดนี้ ทิฐิमानะมันสุขหัว มันเท่ากับภูเขา มันไม่ยอมรับความจริงเลย แต่เวลาปฏิบัติไป ถ้าเรายังไม่รับความจริงเห็นไหม นี่ทิฐิमानะดังภูเขา แล้วกิเลสตัณหา มันอยู่บนยอดเขานั้นอีกนะ มันชี้ภูเขานั้นอีกชั้นหนึ่ง เราปฏิบัติไปภูเขามันทับอยู่ในหัวใจ เรานี้ เพียบแป้ไปหมดเลย แล้วเราจะต่อสู้อย่างไร

แต่ถ้ามีสติปัญญาแล้วบริกรรม แล้วใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วใช้ปัญญาของเราไป มันจะสูงกว่าภูเขา กิเลสมันจะมีอำนาจขนาดไหนบนเหนือภูเขานั้น มันจะสู้ปัญญาของเราไปไม่ได้หรอก จะเป็นภูเขาหรือทิฐิमानะอยู่บนยอดเขา กิเลสอยู่บนเขามันก็อยู่บนภวาสวะ อยู่บนภพ มันตั้งอยู่บนหัวใจของเรานี้แหละ ภูเขาที่มันตั้งอยู่ข้างนอกมันเป็นสิ่งเปรียบเทียบ ภูเขามันตั้งอยู่บนแผ่นดิน

แต่ไอ้ภูเขาไอ้ความทิฐิमानะในหัวใจ มันสร้างขึ้นใหญ่ขึ้นเล็กลงอยู่ที่ทิฐิของเรานี้ ใจ ถ้ามันใหญ่ขึ้นก็เพราะทิฐิของเราไปเสริมมันๆ ก็ใหญ่ขึ้น ถ้ามีสติปัญญาใคร่ครวญ ภูเขามันจะเล็กลง เล็กลงๆ เล็กลงจนมันต้องพลัดตกไปจากภวาสวะ พลัดตกจากภพในหัวใจไป มันจะพลัดตกจากหัวใจ มันตั้งอยู่บนใจเราไม่ได้ไง

ในเมื่อธรรมะมันออกกวาดล้าง ธรรมะมันออกวิปัสสนาด้วยอสุภะ มันทำลาย
กุหา ทำลายกิเลสวิชชาบนกุหานั้น ทำลายลงมาจากหัวใจทั้งหมดเลย แล้วมันทำลาย
อย่างไร มันทำลายเพราะมันมีปัจจัยจัดตั้ง มีสันทิฏฐิโก มันจะรู้จะเห็นของมันตามความเป็น
จริง

นี่พูดถึงคติธรรมนะ แบบอย่างของครูบาอาจารย์เรา หลวงตาท่านก็ล่วงไปแล้วนะ
แบบอย่างชีวิตหนึ่งก็จบสิ้นไปแล้ว ต่อไปก็เป็นประวัติศาสตร์ จะศึกษาได้ด้วยทาง
ตำรับตำรา ชีวิตของท่านก็ล่วงไปแล้ว ชีวิตที่เป็นแบบอย่าง เราควรจะเอามาเป็นคติ
แบบอย่างของเรา ไม่ควรปล่อยให้ล่วงพ้นไปโดยเปล่าประโยชน์ ไม่มีเอกบุรุษ
สุภาพบุรุษผู้ใดจะทำให้เป็นสมประโยชน์

ส่วนใหญ่แล้วในการประพฤติปฏิบัติในวงการของเรา มันก็มีหน้าไหว้หลังหลอก
มีแต่การหลอกลวง มีแต่การปลิ้นปล้อน มันไม่มีความจริง ในเมื่อหัวใจไม่จริง สิ่งที่
แสดงออกมามันไม่จริงไปตั้งแต่ต้น ไม่จริงออกมาตั้งแต่ใจ การแสดงออกไปมันก็มีแต่
มารยาสาโดย

แต่ถ้าเป็นชีวิตแบบอย่าง เอกบุรุษของครูบาอาจารย์เราเห็นไหม ออกจากหัวใจ
ของท่านก็มีแต่ความเมตตา บอกว่า “หมั่นละให้ปฏิบัติมา แล้วเวลาใครปฏิบัติมาถึง
ตรงที่ท่านพูดไว้ แล้วจะมากราบศพผม ถ้าใครคัดค้าน ใครไม่เห็นด้วย ใครต่อต้าน ใคร
คิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ให้ปฏิบัติไป มันต้องพิสูจน์กัน
ถ้าพิสูจน์กันถึงจุดหนึ่ง ถึงวันใดวันหนึ่งที่ปฏิบัติไปถึงจุดนั้น แล้วจะมากราบศพผม”

ท่านพูดไว้ประจำ บัดนี้ท่านล่วงไปแล้ว คำพูดอย่างนั้นมันก็เป็นเสียงที่เราได้
บันทึกเทปก้นไว้ ชีวิตท่านได้ผ่านไปแล้วนะ แบบอย่างหนึ่งได้สิ้นสุดลงแล้ว นี่คือ
แบบอย่างหนึ่งของครูบาอาจารย์เรา จิตใจของเราชีวิตของเราเป็นเอกสิทธิ์ของเรา

สิทธิ เอกสิทธิ์ในชีวิตของเรา เรามีสิทธิที่จะเลือกได้ว่า เราจะทำสิ่งใดก็ได้ หัวใจ
ของเราเป็นนามธรรมที่ไม่มีใครมีสิทธิที่มาครอบคลุมควบคุมได้ อยู่ที่ความพอใจของเรา
ว่าเราจะควบคุมด้วยสติปัญญาของเราอย่างไร

เรามีสติปัญญาขนาดไหน เราจะควบคุมใจของเราขนาดไหน เอกสิทธิ์ ! สติของเรา ประโยชน์ของเรา นี่คือประโยชน์ของเรา ถ้าเป็นธรรมมันก็เป็นประโยชน์ตามความเป็นจริง ถ้ามันเป็นกิเลสเห็นไหม เอกสิทธิ์ของเรามันก็ทำลายโอกาส ทำลายความรู้ ความเห็นของเรา นี่มันเป็นคดีของบุคคลคนนั่นเอง

ฉะนั้นวันนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐องค์ มาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเราก็มีจิตใจที่มีความมั่นคง อย่างนั้นเหมือนกัน ท่านก็เป็นชีวิตเป็นแบบอย่างให้เราได้มีศีลธรรม ท่านล่วงไปแล้วเราจะทำอะไร เพื่อประโยชน์กับเราละ

ตั้งสติ มันเป็นเรื่องนามธรรม เป็นเรื่องความคิดที่ใครจะบังคับไม่ได้ เราจะมีสติปัญญาเพื่อประโยชน์กับตัวเรา ไม่ใช่ประโยชน์กับครูบาอาจารย์ที่ท่านล่วงไปแล้ว ไม่ใช่ประโยชน์กับคนอื่นทั้งสิ้น ประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษเราต้องเลือกเอง เอวัง